

EN MEMÒRIA DE PERE RODEJA

El setembre del 1978 Joan Antoni Poch, Jordi Roca i jo, companys d'estudis de filologia catalana de l'aleshores Col·legi Universitari de Girona, vam fer el nostre primer viatge a Itàlia. Els nostres guies van ser Modest Prats i Josep Pla. M. Prats ens va recomanar que no intentéssim veure tot Itàlia en tres setmanes i ens va assessorar sobre la ruta que havíem de seguir. A més, ens va aconsellar que duguéssim a la motxilla les *Cartes d'Itàlia* de Josep Pla, la millor guia de viatge en català per visitar aquell país, o aquells països. Vam seguir al peu de la lletra tots els consells de Modest Prats. Com que no les tenia, vaig comprar a Can Geli les *Cartes d'Itàlia*, incloses dins del volum tretzè de l'*Obra Completa* de Josep Pla. Pere Rodeja, que, si no m'erro, va ser durant uns quants anys company de pupitre de Modest Prats en el Seminari de Girona, me les va vendre.

De fet Pere Rodeja em va vendre molts de llibres de la meua biblioteca. Li vaig comprar, per posar un exemple, gairebé tots els llibres d'Eiximenis, o sobre Eiximenis, que tinc, excepte les edicions de principis del segle xx, que només es poden comprar en llibreries de vell, les que m'han regalat o les que he editat. També em va vendre molts dels llibres amb què vaig preparar la meua tesi doctoral. Un d'ells —la traducció castellana de *The Art of Memory* de Frances Yates, publicada per l'editorial Taurus— ja estava exhaurit quan l'hi vaig demanar, però, malgrat tot, Pere Rodeja va fer mans i mànigues per aconseguir-me'n un exemplar. Va demanar a un viatjant que el busqués per les llibreries que anava recorrent i la divina providència va voler que n'acabés trobant un exemplar en una llibreria de Bilbao. *The Art of Memory* —un estudi sobre la pervivència, i les transformacions, de les arts de la memòria de la tradició clàssica al llarg de la baixa Edat Mitjana i el Renaixement— és un llibre memorable per moltes raons, però per mi ho és encara més gràcies a l'amabilitat i als bons oficis de Pere Rodeja. Per això sempre ocuparà un lloc privilegiat dins de la meua biblioteca.

Malgrat haver llegit el gran llibre de Frances Yates, la meua memòria no és prou forta com per ser capaç de recordar el primer llibre que vaig comprar a Can Geli de la mà d'en Pere, però sí per recordar l'últim: el *Diccionari llatí-català* de l'Enciclopèdia Catalana, que a principis d'octubre del 2009 vaig comprar per a la meua filla, que acabava de començar la carrera de clàssiques, acompanyat d'un calendari alemany del 2010 en forma de punts de llibre il·lustrats amb gravats de mapes antics. Per desgràcia, la meua filla ja no podrà tenir amb Pere Rodeja la relació que jo vaig tenir la sort d'establir-hi. Per desgràcia, Pere Rodeja no va arribar a veure la llum del 2010.

La meua memòria també conserva el record de l'últim cop que hi vaig parlar. Va ser el matí del dijous 25 de novembre. Ens vam trobar per casualitat, a quarts de dotze, enmig de la Rambla. Jo pujava cap a la Facultat de Lletres i ell anava a fer un encàrrec no recordo a on, potser a la Ferreteria Puig. Tot just feia una setmana que acabàvem d'organitzar un congrés dedicat a Eiximenis a la Facultat i em vaig afanyar a fer-li conèixer una de les novetats que s'hi havien presentat que més li podien interessar: la data exacta de la mort d'Eiximenis. Segons va demostrar J. Riera i Sans amb documents d'arxiu, Eiximenis va morir, l'any 1409, el mateix dia que Cervantes, Josep Pla o Shakespeare, és a dir el 23 d'abril. La notícia, que no coneixia, perquè no va ser publicada en els diaris, el va sorprendre i el va complaure.

Pere Rodeja era un llibreter i un home d'una altra època. Ara els llibres es venen d'una altra manera (Amazon, Internet, les grans superfícies, etc.) A través de la xarxa es pot comprar l'edició anglesa, o la traducció castellana, de *The Art of Memory*, en exemplars de primera o de segona mà, i tenir-la a casa en menys d'una setmana. Es tracta, ningú no ho pot negar, d'un gran avenç, però d'un avenç que té també aspectes negatius, ja que es perd el tracte directe amb el llibreter, l'escalf humà, el plaer de la conversa i de poder veure i tocar els llibres abans de comprar-los, es perd, en definitiva, tot allò que Pere Rodeja sabia oferir millor que ningú. Tocant a aquesta qüestió Josep Pla fa, a les seves *Cartes d'Itàlia*, va fer un gran elogi de les llibreries de Bolonya:

Les seves llibreries són espaioses i de gran volum. N'hi ha tres o quatre d'incomparables, el més gran encant de les quals consisteix en la llibertat que hi regna, sense límits. Són llibreries desordenades, amb la mercaderia barrejada i posada de qualsevol manera. El llibreter i els seus empleats solen tenir una tertúlia que es va renovant durant tot el dia. El client pot fer el que vulgui: baixar al soterrani, pujar baix, amb l'escala de

mà, per les prestatgeries, triar i remenar a cor què vols [...] Per a un afeccionat, aquestes llibreries tenen un encant indicible. A més, s'hi troba sempre algun d'aquells llibres que fa anys que hom cerca, sense resultat, a les llibreries aparatoses, ordenades i distingides.

Quan, el setembre del 1978, J. A. Poch, J. Roca i jo vam visitar Bolonya vam buscar les llibreries de què parla Josep Pla i no les vam saber trobar. Devien existir en la primera meitat del segle passat i amb el pas del temps devien haver anar desapareixent. A Bolonya, doncs, ja no quedaven llibreries com les que agradaven tant a Josep Pla, però a Girona encara en quedava una, plena d'encant i «de llibres que fa anys que hom cerca, sense resultat», dirigida per un llibreter de raça, un llibreter d'una diligència i una memòria extraordinàries —he sentit a dir que era capaç de recordar gairebé tots els llibres que havia venut als clients de tota la vida, de manera que a l'hora de regalar un llibre a un d'aquests clients, davant del dubte de si el tenia o no el tenia, n'hi havia prou de preguntar-ho a En Pere—, un llibreter de mirada amable i veu tranquil·la, amb una gran semblança física amb Alec Guinness, que, com Pere Rodeja, també era un home d'una altra època. Borges tenia raó quan deia que la lectura és una forma de l'alegria, una forma de l'alegria que, almenys en el meu cas, començava quan entrava a Can Geli, hi tafanejava, triava i remenava a cor què vols i comprava llibres guiat per les mans amables i la veu càlida de Pere Rodeja.

XAVIER RENEDO